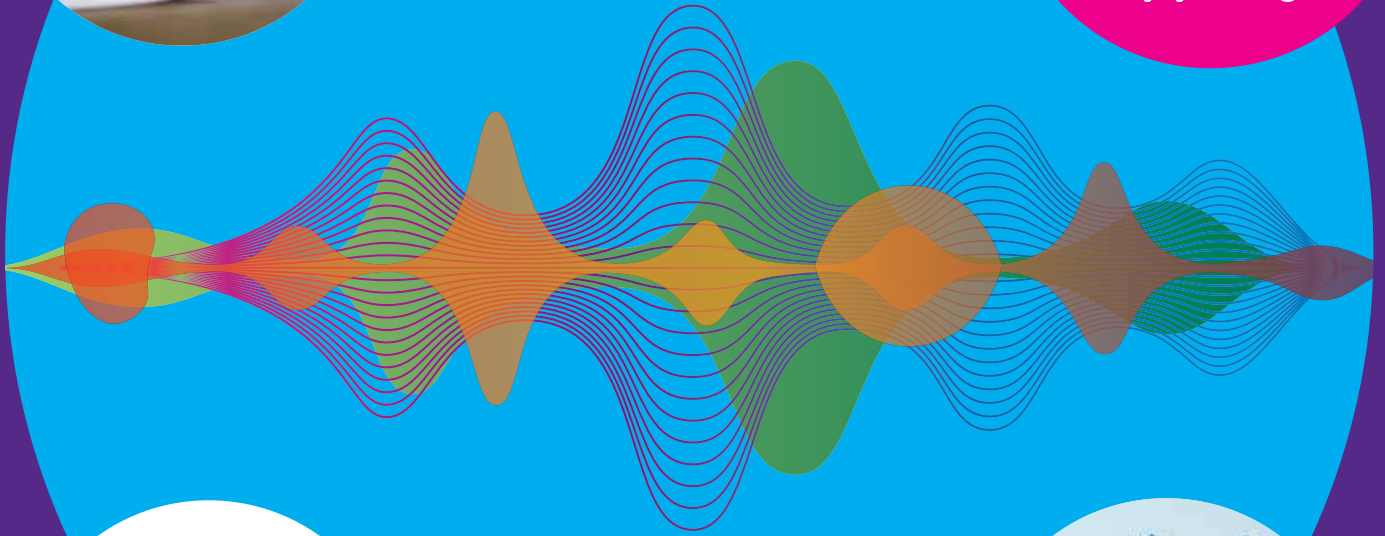

CAEL LLEISIO EIN BARN

Gweld beth
yw'r dulliau gorau
i bobl ag anabledd
dysgu ddylanwadu
ar ddiogelu oedolion
ynghyd â'r polisïau a'r
deddfwriaethau
cysylltiedig

EICH DIOGELU CHI, FY NIOGELU I

CRYNODEB GWEITHREDOL

Adnabod

Archwilio

Argymhell

Eich Diogelu Chi. Fy Niogelu I! Crynodeb Gweithredol

Mae **crynodeb gweithredol** yn casglu at ei gilydd wybodaeth bwysig allan o adroddiad er mwyn i chi fedru gweld yn gyflym beth mae'n ddweud.

Rhoddodd Cronfa Cymunedol y Lotri Genedlaethol a 'Disability Research on Independent Living and Learning' arian i:

- Brifysgol y Frenhines
- 'Association for Real Change' Gogledd Iwerddon
- a 'Compass Advocacy Network'.

Cafodd yr arian hwn ei ddefnyddio gennym ni i weld sut y gall pobl ag anabledd dysgu a mudiadau cefnogi effeithio ar y ffordd y mae polisiau diogelu yn edrych yn y Deyrnas Unedig – Cymru, Lloegr, Gogledd Iwerddon a'r Alban.

Mae **diogelu** yn meddwl amddiffyn iechyd, lles a hawliau dynol pobl.

Mae **polisiau** yn set o syniadau neu gynlluniau sy'n cael eu defnyddio i wneud penderfyniadau, yn enwedig mewn gwleidyddiaeth, economeg neu fusnes.

Ein hamcanion

Amcan y prosiect hwn oedd gweld beth oedd y ffordd orau i bobl sy'n gwneud polisiau yn y Deyrnas Unedig glywed lleisiau pobl ag anawsterau dysgu.

I wneud hyn, roedd arnon ni eisiau:

1. Gweld beth sy'n cael ei wneud i wneud yn siŵr bod pobl yn clywed lleisiau pobl ag anabledd dysgu.

Roedd hyn yn cynnwys beth sy'n cael ei wneud gan:

- bobl ag anabledd dysgu
- mudiadau cefnogi
- pobl sy'n gwneud polisiau.

2. Gweld beth sydd wedi gweithio'n dda mewn gwahanol rannau o'r Deyrnas Unedig.

3. Gweld beth allwn ni ddysgu gan bethau sydd wedi gweithio a phethau sydd heb weithio.

Ein cynllun

Roedd pump rhan i'n cynllun gweithredu:

1. Darllen am wahanol bolisïau diogelu a gofyn cwestiynau

Beth maen nhw'n ddweud? Sut maen nhw'n debyg? Sut maen nhw'n wahanol? Beth mae pobl eraill wedi'i ddweud amdany'n nhw?

2. Cael ymchwilyr cymunedol

Mae **ymchwilyr cymunedol** yn bobl sydd â phrofiad byw o'r mater sy'n cael ei astudio. Mae bob un o'n hymchwilyr cymunedol ag anabledd dysgu.

Mae **ymchwil** yn meddwl dod o hyd i ffeithiau a chael syniadau newydd am beth maen nhw'n feddwl.

Fe gynllunio ni y byddai ein hymchwilyr cymunedol yn:

- cymryd rhan mewn hyfforddiant i'w helpu i ddeall eu rôl fel ymchwilyr cymunedol
- meddwl am gwestiynau cyfweiliad a chyfweld pobl sy'n gwneud polisiau diogelu
- edrych beth gafodd ei ddweud mewn cyfweiliadau a dewis gwybodaeth bwysig.

3. Cyfweiliadau

Cyfweld pobl o Gymru, Lloegr, Gogledd Iwerddon a'r Alban sy'n:

- gwneud polisiau
- siarad o blaid pobl ag anabledd dysgu
- gwleidyddion.

4. Enghreifftiau da

Dod o hyd i enghreifftiau da ar draws y Deyrnas Unedig ble mae pobl wedi newid polisiau trwy gael lleisio eu barn.

5. Holiadur ar-lein

Cafodd holiadur ar-lein ei wneud a'i rannu â llawer o wahanol bobl.

Ein tîm

Y mudiadau oedd yn arwain y prosiect hwn oedd:

- Prifysgol y Frenhines
- 'Association for Real Change' Gogledd Iwerddon
- 'Praxis Care'
- 'Compass Advocacy Network'

Tîm Prifysgol y Frenhines:

- Dr Lorna Montgomery
- Dr Berni Kelly
- Yr Athro Gavin Davidson

Tîm 'Association for Real Change':

- Leslie-Anne Newton
- Louise Hughes

Tîm 'Praxis Care'

- Lisamarie Wood

Tîm 'Compass Advocacy Network'

- Linda McKendry

Ein tîm prosiect

Lorna Montgomery

Berni Kelly

Gavin Davidson

Leslie-Anne
Newton

Louise Hughes

Lisamarie Wood

Linda McKendry

Fe weithion ni gyda phedwar mudiad arall o'r Deyrnas Unedig, oedd yn cynnwys:

Ymddiriedolaeth Ann Craft yn Lloegr

'Richmond Fellowship' yn Yr Alban

Mencap Cymru yng Nghymru

'Association for Real Change' yng Ngogledd Iwerddon

Ein grŵp ymgynghorol

Gofynnwyd i arbenigwyr o wahanol fannau ar draws y Deyrnas Unedig ein helpu trwy ddod at ein gilydd i roi cyngor i ni.

Roedd y rhain yn cynnwys dau arbenigwr trwy brofiad sydd ag anabledd dysgu. Catherine a Jonathan yw eu henwau.

Professor Jill Manthorpe

Joan Maughan

Joyce McKee

Agnes Lunny

Aine Morrison

Professor John Williams

Grŵp yr ymchwilyr cymunedol

Roedd arnon ni eisiau cael pobl ag anabledd dysgu i'n helpu ni trwy gydol y prosiect.

Fe wnaethon ni hyn trwy recriwtio chwe Ymchwiliwr Cymunedol sydd ag anabledd dysgu.

Joseph

Ursula

Leanne

Alex

Ethan

Jadzia

Beth y daethon ni i wybod

Mae arnon ni eisiau dweud wrthy ch chi beth y daethon ni i wybod o'n darllen, ein cyfweliadau, ein cyfarfodydd a'n holiaduron.

1. Daethon ni i wybod am broblemau tebyg dros y Deyrnas Unedig i gyd

Mae ar bolisïau diogelu angen:

- cydbwysu diogelu â hawliau ac annibyniaeth pobl
- rhoi diffiniadau mwy clir
- edrych ar yr anawsterau mae pobl yn ei gael wrth ddefnyddio polisïau
- cynnwys cefnogaeth a chyfle i bobl gael lleisio eu barn.

2. Does dim llawer o bobl yn cymryd rhan pan fydd pobl sy'n gwneud y polisïau yn gofyn iddyn nhw am eu barn a'u syniadau

Pan wnaeth pobl ag anabledd dysgu a'r mudiadau sy'n eu cefnogi ymateb, fel arfer fe wnaethon nhw helpu i wneud newidiadau pwysig yn y polisïau.

3. Mae ar bobl sy'n gwneud polisïau eisiau clywed gan bobl ag anabledd dysgu

Roedd ar yr holl bobl sy'n gwneud polisïau a gafodd eu cyfwrdd eisiau i bobl ag anabledd dysgu gymryd rhan. Cyfarfodydd wyneb yn wyneb oedd y mwyaf defnyddiol meddan nhw.

4. Storiâu personol gan bobl ag anabledd dysgu yw'r ffordd orau i bobl sy'n gwneud polisiau ddeall beth sydd arnyn nhw angen ei newid neu ychwanegu at eu polisiau. Mae dod â storiâu go iawn pobl at ei gilydd yn hyd yn oed mwy pwerus.

5. Trwy rwydweithio a hyfforddiant, gall mudiadau gael llais cryfach.

6. Mae pobl ag anabledd dysgu, eu teuluoedd a mudiadau sy'n eu cefnogi yn bwerus. Gallan nhw wneud i newid ddigwydd.

Argymhellion

Syniadau yw **argymhellion** ynghylch sut i wneud rhywbeth yn well.

Dylai pobl sy'n gwneud polisiâu siarad a gwrando ar bobl ag anabledd dysgu.

Set o syniadau neu gynlluniau yw **polisi** sy'n cael ei ddefnyddio i helpu i wneud penderfyniadau, yn enwedig mewn gwleidyddiaeth, economeg neu fusnes.

Dylai pobl sy'n gwneud polisiâu gymryd mwy o amser i siarad â phobl ag anabledd dysgu i wneud yn siŵr eu bod yn cael dweud eu barn.

Mae ar bobl angen cefnogaeth i wneud hyn. Gall hyn gymryd amser.

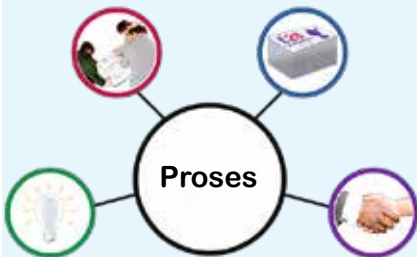

Dyma ein syniadau ynglŷn â sut y gall pobl ag anabledd dysgu gael dweud eu barn wrth bobl sy'n gwneud polisiâu.

Dylai pobl sy'n gwneud polisïau:

Helpu pobl ag anabledd dysgu ddeall materion y polisi

Helpu pobl ag anabledd dysgu i ddeall y broses wleidyddol. Dyma sut mae pethau'n cael eu gwneud.

Cael person mewn gwleidyddiaeth i sefyll dros bobl ag anabledd dysgu.

Cynnwys pobl ag anabledd dysgu ym mhob cam

Cynnwys pobl ag anabledd dysgu o'r cychwyn.

Cael cyfarfodydd yn rheolaidd er mwyn cynnwys pawb.

Gadael i bobl ag anabledd dysgu wybod beth sy'n mynd i ddiwydd â'u barn a'u syniadau.

Gwneud yn siŵr bod cyfathrebu'n cael ei ddeall

Mae arna i angen

Hawdd ei Ddeall

Gwneud gwybodaeth yn hawdd ei ddeall.

Gwneud yn siŵr bod yr wybodaeth bwysig i gyd yn y ddogfen Hawdd ei Deall.

Gweithio gyda mudiadau ac arbenigwyr i helpu pobl ag anabledd dysgu gael eu cynnwys.

Gwneud yn siŵr bod digon o amser.

Mae cyfarfodydd wyneb yn wyneb yn gweithio'n well na gwybodaeth sydd wedi cael ei ysgrifennu.

Defnyddio gwahanol fathau o dystiolaeth

Polisi Gwaith

1. ...

2. ...

3. ...

Gweld beth mae pobl ag anabledd dysgu yn ei feddwl am hen bolisiau.

Meddwl am y pethau oedd yn dda a pha bethau fuasai wedi medru cael eu gwneud yn well.

Gwneud newidiadau i bolisiau cyn i bobl ag anabledd dysgu gael eu brifo.

Dylai pobl ag anabledd dysgu a mudiadau cefnogi:

Feithrin perthynas a chysylltu â phobl eraill

Mae ar fudiadau a phobl ag anabledd dysgu angen gweithio gyda'i gilydd i wneud i newid ddigwydd.

Gall hyn gymryd amser ond rydyn ni'n gryfach gyda'n gilydd.

Meddwl am bobl ag anabledd dysgu sy'n byw yn y wlad.

Gwneud yn siŵr eu bod yn cael y cyfle i roi eu syniadau.

Dylai grwpiau bach weithio gyda grwpiau mwy.

Cael neges glir gan ddefnyddio gwahanol fathau o wybodaeth

Gwybod beth sydd arnoch chi eisiau ei ddweud a'i ddweud yn glir.

Cefnogi pobl ag anabledd dysgu i ddweud eu storïau.

Egluro sut y bydd polisiau a deddfau yn effeithio ar fywydau pobl ag anabledd dysgu.

Gwneud yn siŵr bod polisiau yn helpu i gadw pobl ag anabledd dysgu yn ddiogel.

Defnyddio ymchwil i wneud eich stori yn fwy cryf.

Defnyddio enghreifftiau o ffyrdd y mae prosiectau wedi gwneud bywydau pobl yn well.

Llunio negeseuon fel bo llawer cynulleidfa yn medru clywed ein barn

Rhoi awgrymiadau ynghylch newid pethau.

Egluro pam y buasen nhw'n gweithio.

Gwneud yn siŵr bod gwybodaeth yn barod ar gyfer gwahanol gynulleidfaoedd.

Er enghraifft, efallai y bydd ar y bobl sy'n gwneud y polisiau angen mwy o wybodaeth fanwl.

Meddylwch beth sydd arnoch chi eisiau ei ddweud ac wrth bwy rydych chi'n ei ddweud.

Cymryd rhan mewn gwahanol gamau o wneud y polisi

Ymuno ag ymgyrchoedd a cheisio cymryd rhan yn y weithgaredd.

Ceisio bod yn un o grŵp cynghori.

Defnyddio storïau newyddion i gael pobl i wrando mwy.

Er enghraifft pan fydd rhywun wedi cael ei frifo a heb gael ei gadw'n ddiogel.

Siarad â llawer o wahanol bobl a dal i roi cynnig ar wahanol ffyrdd o gael eich clywed.

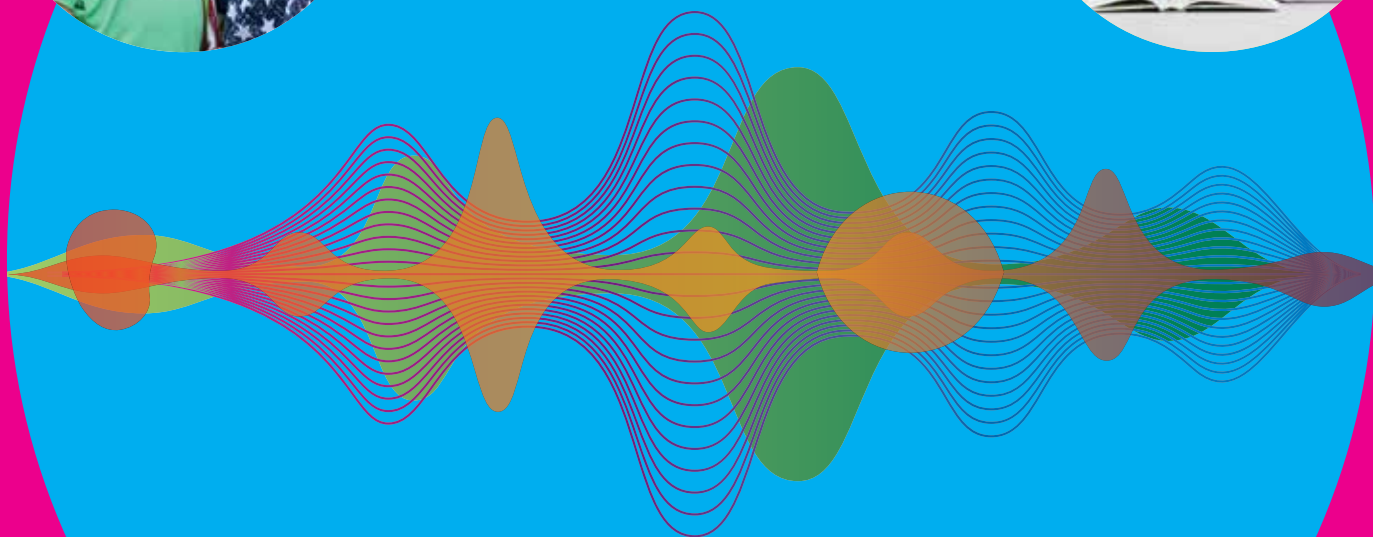
Cefnogi pobl ag anabledd dysgu i gymryd rhan

Helpu pobl ag anabledd dysgu i ddysgu medrau er mwyn iddyn nhw fedru cymryd rhan mewn gwneud polisiau.

CYSYLLTWCH Â NI

Dr Lorna Montgomery
Ysgol y Gwyddorau Cymdeithasol, Addysg a Gwaith Cymdeithasol
Prifysgol y Frenhines Belfast
6 College Park
Belfast
BT7 1LP
Ff: +44 (0) 28 9097 1480
www.qub.ac.uk/ssesw